

CZĘŚĆ I. PODSTAWY GERIATRII	1
1. Cechy medycyny wieku podeszłego – Barbara Bień	3
1.1. Zasady opieki nad osobami starszymi	5
1.2. Podejście geriatryczne jako atrybut medycyny wieku podeszłego	6
Pytania i polecenia podsumowujące	14
2. Całościowa ocena geriatryczna w perspektywie fizjoterapeuty – <i>Tomasz Kostka, Joanna Kostka</i>	15
2.1. Ocena stanu funkcjonalnego	17
2.1.1. Skala funkcjonowania codziennego według Katza	17
2.1.2. Skala funkcjonowania instrumentalnego według Lawtona	19
2.1.3. Skala Barthel	20
2.1.4. Test „Wstań i idź”	21
2.1.5. Skala Tinetti	22
2.1.6. Test zasięgu funkcjonalnego	24
2.1.7. Test równowagi Berg	25
2.1.8. Test 6-minutowego marszu	25
2.1.9. Subiektywna ocena siły mięśniowej – test Lovetta	26
2.1.10. Obiektywna ocena siły mięśniowej – ocena siły uścisku ręki	26
2.1.11. Short Physical Performance Battery	27
2.1.12. Senior Fitness Test	29
2.1.13. Inne metody oceny funkcjonalnej	30
2.2. Ocena zdrowia fizycznego	30
2.2.1. Ocena stanu odżywienia	30
2.2.2. Ocena ryzyka rozwoju odleżyn i stopnia ich zaawansowania	33
2.2.3. Ocena bólu	34
2.3. Ocena funkcji umysłowych	35
2.3.1. Skrócony test sprawności umysłowej według Hodgkinsona	35
2.3.2. Krótka skala oceny stanu psychicznego	36
2.3.3. Geriatryczna skala oceny depresji	37
2.4. Ocena jakości życia	37
2.4.1. Kwestionariusz Euro-Qol 5D.	38
2.5. Ocena socjalno-środowiskowa	39
Pytania i polecenia podsumowujące	40

3. Farmakoterapia geriatryczna – Agnieszka Neumann-Podczaska	43
3.1. Ryzyko wystąpienia niekorzystnych efektów polekowych	43
3.2. Polipragmazja i jatrogeny zespół geriatryczny	44
3.3. Kaskady lekowe	45
3.4. Wielolekowość a aktywność fizyczna	46
3.5. Podstawowe zasady bezpiecznego samoleczenia bólu	47
3.5.1. Paracetamol	47
3.5.2. Niesteroidowe leki przeciwzapalne	48
3.6. Problemy fizjoterapeutyczne u pacjentów stosujących leki psychotropowe (nasenne, uspokajające, przeciwłękowe, przeciwdepresyjne, przeciwpsychotyczne)	49
Pytania i polecenia podsumowujące	50
4. Niedożywienie – Roma Krzywińska-Siemaszko, Marta Lewandowicz-Umyszkiewicz	51
4.1. Rodzaje niedożywienia	52
4.2. Przyczyny niedożywienia w starości	53
4.3. Diagnostyka niedożywienia	53
4.3.1. Badanie przesiewowe	53
4.3.2. Właściwa diagnostyka niedożywienia	54
4.3.3. Ocena stopnia ciężkości niedożywienia	54
4.3.4. Zwiększone ryzyko niedożywienia	54
4.4. Zasady postępowania u chorych niedożywionych	55
4.4.1. Modyfikacja diety	55
4.4.2. Doustne suplementy pokarmowe	55
4.5. Niedożywienie w rehabilitacji geriatrycznej	56
4.6. Sarkopenia i jej diagnostyka	57
4.6.1. Badanie przesiewowe – kwestionariusz SARC-F	57
4.6.2. Ocena właściwa	58
4.6.3. Potwierdzenie diagnozy	59
4.6.4. Określenie stopnia ciężkości sarkopenii	59
4.6.5. Podjęcie interwencji	60
Pytania i polecenia podsumowujące	60
5. Teleopieka, telerehabilitacja, wirtualna rzeczywistość – Edyta Smolis-Bąk	63
5.1. Telemedycyna, e-medycyna, teleopieka	63
5.2. Telerehabilitacja	65
5.3. Wirtualna rzeczywistość	67
Pytania i polecenia podsumowujące	69
6. Terapia zajęciowa w kontekście pacjenta starszego – Sławomir Tobis, Bożena Ostrowska	71
6.1. Modele działania stosowane w terapii zajęciowej z osobami starszymi	73
6.2. Cele i formy terapii zajęciowej nakierowanej na pacjenta starszego	74
6.3. Główne obszary interwencji terapeutycznej	76
6.4. Metody i narzędzia oceny wykorzystywane w praktyce terapeutycznej zajęciowej	78
Pytania i polecenia podsumowujące	81

CZĘŚĆ II. PROFILAKTYKA PROCESÓW STARZENIA	83
7. Zmiany narządowe towarzyszące procesowi starzenia	
– <i>Małgorzata I. Sobieszczęńska</i>	85
7.1. Jak starzeje się skóra?	88
7.2. Jak starzeje się układ nerwowy?	89
7.3. Jak starzeje się układ oddechowy?	90
7.4. Jak starzeje się układ krążenia?	90
7.5. Jak starzeje się układ pokarmowy?	91
7.6. Jak starzeje się układ moczowy?	92
7.7. Jak starzeje się układ wewnętrzny?	92
7.8. Jak starzeje się układ odpornościowy?	93
7.9. Jak starzeje się układ kostno-stawowy?	94
Pytania i polecenia podsumowujące	95
8. Dlaczego się starzejemy? Teorie starzenia się	
– <i>Kornelia Kędziora-Kornatowska</i>	97
8.1. Podział biologicznych teorii starzenia się	98
8.2. Limit Hayflicka	98
8.3. Rodzaje starzenia się komórkowego	98
8.4. Przykładowe teorie starzenia się	99
8.4.1. Teorie stochastyczne	99
8.4.2. Teorie niestochastyczne	100
8.5. Teorie starzenia się a profilaktyka	101
Pytania i polecenia podsumowujące	101
9. Aktywność fizyczna jako modyfikowalny czynnik tempa starzenia	
– <i>Anna Skrzek</i>	103
9.1. Podstawowe zasady stosowania aktywności fizycznej	104
9.2. Aktywność fizyczna o charakterze profilaktycznym	106
9.3. Aktywność fizyczna dla osób z ograniczeniami funkcjonalnymi	108
9.4. Aktywność fizyczna dla seniorów ze schorzeniami kardio-naczyniowymi	109
9.5. Przykładowe formy aktywności fizycznej	109
9.5.1. Aktywność fizyczna dla osób młodszych: do około 70 lat	110
9.5.2. Aktywność fizyczna dla osób starszych: powyżej 70 lat	111
9.6. Skutki ograniczenia aktywności fizycznej	112
Pytania i polecenia podsumowujące	114
10. Trening osób starszych – <i>Anna Skrzek</i>	115
10.1. Zasady treningu fizycznego osób starszych	116
10.2. Indywidualne obciążenia treningowe osób starszych	117
10.3. Formy treningu fizycznego osób w wieku starszym	118
10.3.1. Trening wytrzymałościowy	118
10.3.2. Trening siłowy	121
10.3.3. Trening równowagi	122
10.3.4. Inne formy treningu osób starszych	124
Pytania i polecenia podsumowujące	126

CZEŚĆ III. FIZJOTERAPIA W SCHORZENIACH GERIATRYCZNYCH	127
11. Wielkie zespoły geriatryczne – perspektywa geriatry i fizjoterapeuty	
– <i>Katarzyna Wieczorowska-Tobis</i>	129
Pytania i polecenia podsumowujące	134
12. Upadki	135
12.1. Geriatria – <i>Ewa Deskur-Śmielecka</i>	135
12.1.1. Predyspozycja osób starszych do upadków	136
12.1.2. Ocena ryzyka wystąpienia upadków i zalecane interwencje.	137
12.2. Fizjoterapia – <i>Marta Podhorecka</i>	139
12.2.1. Formy i metody fizjoterapii osób starszych ze zwiększonym ryzykiem wystąpienia upadku	140
12.2.2. Sprzęt pomocniczo-wspomagający.	144
12.2.3. Profilaktyka upadków osób starszych	145
Pytania i polecenia podsumowujące	148
13. Nietrzymanie moczu	149
13.1. Geriatria – <i>Arkadiusz Styszyński</i>	149
13.2. Fizjoterapia – <i>Kuba Ptazkowski</i>	152
13.2.1. Trening pęcherza moczowego	154
13.2.2. Trening mięśni dna miednicy	155
13.2.3. Elektrostymulacja	156
13.2.4. Stymulacja elektryczna tylnego nerwu piszczelowego	157
13.2.5. Terapia behawioralna	159
Pytania i polecenia podsumowujące	159
14. Ołepienie	161
14.1. Geriatria – <i>Katarzyna Wieczorowska-Tobis</i>	161
14.1.1. Łagodne zaburzenia funkcji poznawczych	162
14.1.2. Ołepienie	162
14.1.3. Choroba Alzheimerera	163
14.2. Fizjoterapia osób z deficytem poznawczym – <i>Joanna Szczepańska-Gieracha</i>	164
14.2.1. Zasady pracy z osobami z deficytem poznawczym	166
14.2.2. Neuromuzykoterapia	168
Pytania i polecenia podsumowujące	169
15. Zespół słabości (frailty syndrome) – <i>Anna Skalska, Joanna Czesak</i>	171
15.1. Definicja zespołu słabości	171
15.2. Rozpowszechnienie zespołu słabości	174
15.3. Postępowanie prewencyjne i terapeutyczne	175
15.4. Zespół słabości i jego wpływ na sprawność funkcjonalną	175
15.5. Aktywność fizyczna i jej rola w zapobieganiu wystąpienia zespołu słabości	176

15.5.1. Trening aerobowy	177
15.5.2. Trening siłowy	178
15.5.3. Kombinacje treningu w zespole słabości	180
15.6. Suplementacja żywieniowa	181
Pytania i polecenia podsumowujące	182
CZEŚĆ IV. FIZJOTERAPIA W WYBRANYCH SCHORZENIACH WIEKU PODESZŁEGO	183
16. Schorzenia kardiologiczne – Edyta Smolis-Bąk	185
Pytania i polecenia podsumowujące	192
17. Dysfunkcje narządu ruchu – Anna Skrzek	193
17.1. Osteoporoza	194
17.2. Złamania osteoporotyczne	196
17.2.1. Złamania szyjki kości udowej	197
17.2.2. Złamania krętarzowe	200
17.2.3. Złamania bliższej nasady kości ramiennej	200
17.2.4. Złamania nasady dalszej kości promieniowej typu Collesa	201
17.2.5. Złamania trzonów kręgowych	202
17.3. Choroba zwyrodnieniowa stawów	204
17.4. Reumatoidalne zapalenie stawów	205
Pytania i polecenia podsumowujące	207
18. Choroby ośrodkowego układu nerwowego – Janusz Maciaszek, Magdalena Goliwás, Jacek Lewandowski	209
18.1. Udar mózgu	209
18.2. Fizjoterapia po udarze mózgu	212
18.3. Rola fizjoterapii i aktywności fizycznej w późnym okresie u pacjenta po udarze mózgu	216
18.4. Aktywność fizyczna u osób starszych po udarze mózgu	217
18.5. Choroba Parkinsona	218
18.5.1. Fizjoterapia osób starszych z chorobą Parkinsona	219
Pytania i polecenia podsumowujące	222
19. Choroby układu oddechowego – Krystyna Rożek-Piechura	225
19.1. Rehabilitacja pulmonologiczna	226
19.2. Przewlekła obturacyjna choroba płuc (POChP)	228
19.3. Astma oskrzelowa	230
Pytania i polecenia podsumowujące	232
Test sprawdzający zdobytą wiedzę – Anna Skrzek, Katarzyna Wieczorowska-Tobis	235
Skorowidz	243